

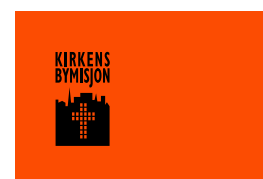
Årsmelding 2024

Helsesenteret for papirløse migranter, Oslo

Et samarbeid mellom Røde Kors og Kirkens Bymisjon
Med støtte fra Oslo kommune og Helsedirektoratet

 Røde Kors Oslo

Innholdsfortegnelse

1. Helsesenteret	2
2. Pasientbehandling i 2024	3
2.1 Alder, kjønn og nasjonalitet.....	3
2.2 Helsebehov og tilbud	4
3. Helsesenteret som pådriver og kompetansesenter.....	6
4. Bekymringer og veien videre.....	7

1. Helsesenteret

Helsesenter for papirløse migranter har høsten 2024 holdt åpent i 15 år. Senteret driftes, eies, styres og finansieres av Kirkens Bymisjon og Norge/Oslo Røde Kors. Helsesenteret gir helsehjelp til personer uten oppholdstillatelse i Norge. Det kan være personer som

- har fått endelig avslag på sin asylsøknad
- har fått oppholdstillatelse/statsborgerskap inndratt
- ikke er registret i det norske systemet
- har oversittet midlertidig oppholdstillatelse/visum
- er bortvist/utvist fra landet
- er tilreisende EØS-borgere uten helsetrygdkort og andre muligheter

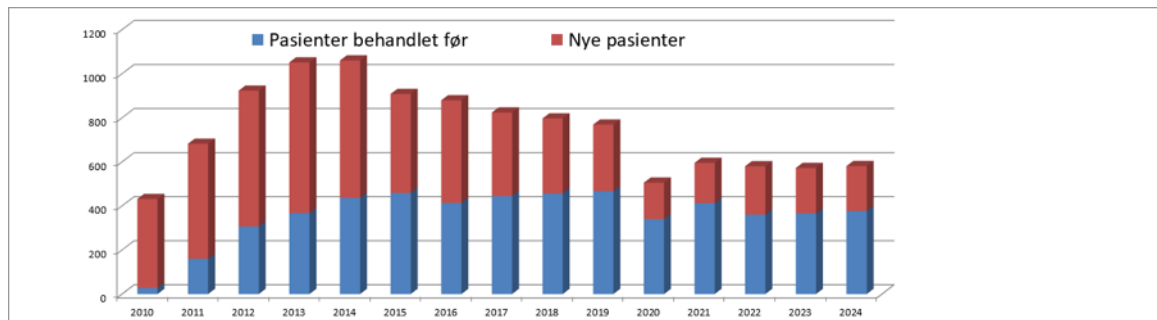
I tillegg til å yte helsehjelp og gi helseinformasjon til papirløse migranter har Helsesenteret som målsetning å bidra til at papirløse migranter får helsehjelp i det ordinære helsevesenet, og å dokumentere og løfte fram papirløse migranternes helsesituasjon. Overordnet mål for Helsesenteret er å bli overflødige og legge ned senteret ved at papirløse migranter får tilgang til helsehjelp og medisiner i det ordinære helsevesenet.

Helsesenteret tilbyr tverrfaglig helsehjelp ved hjelp av frivillige helsearbeidere, miljøarbeidere og tolker. I 2024 har 144 frivillige (sykepleiere, leger inkl. spesialister som gynekolog og øyelege, psykologer, bioingeniører, farmasøyter, jordmødrer, tannleger, tannpleiere, fysioterapeuter, optikere, sosionomer, miljøarbeidere og tolker) engasjert seg på senteret, i tillegg sammen litt over fem frivilligårsverk. Frivillige har bidratt til at vi har kunnet holde åpent 140 dager, fordelt på 93 dager med drop in og 47 dager med avtaler.

I 2024 har Helsesenteret hatt sju ansatte fordelt på 5,8 årsverk. Ansatte har ledet og koordinert virksomheten og lagt til rette for frivillig helsepersonell og pasienter. Ved hjelp av driftstilskudd fra Oslo kommune har Helsesenteret hatt lege og jordmor ansatt i deltidsstillinger, disse har også utført pasientkonsultasjoner. Helsesenteret har i 2024 hatt prosjektmidler fra Helsedirektoratet som har muliggjort ekstra fokus på hiv og seksuelt overførbare sykdommer samt seksuell og reproduktiv helse.

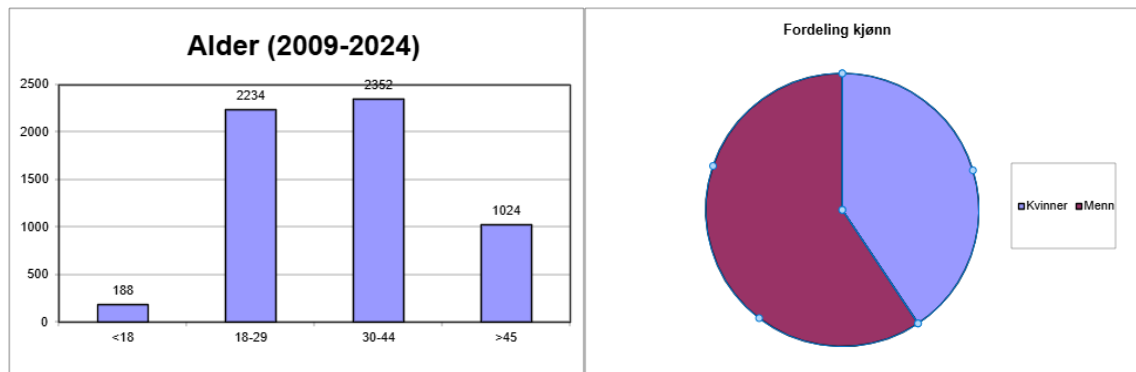
2. Pasientbehandling i 2024

Helsesenteret har i 2024 behandlet 582 pasienter hvilket er 10 flere enn i 2023. 204 av pasientene var på Helsesenteret for første gang, et stabilt tall sammenlignet med de siste årene. Gjennomsnitt antall pasienter på en åpen klinikkdag har vært 15 personer.

2.1 Alder, kjønn og nasjonalitet

Det var i 2024 flere pasienter som var kvinner enn menn. Ved hjelp av prosjektmidler fra Helsedirektoratet og midler fra Oslo kommune har Helsesenteret hatt en koordinerende jordmor, dette har bidratt til at kvinnehelsetilbudet er blitt bedre kjent og godt integrert i Helsesenteret. Det har også forsterket samarbeidet med de kommunale tjenestene. I 2024 har vi møtt 22 gravide kvinner som vi har satt i kontakt med helsestasjon/sykehus for videre oppfølging. 30 kvinner har fått bistand til familieplanlegging, og mange har tatt livmorhalsprøve og fått hjelp med andre kvinnehelsespørsmål.

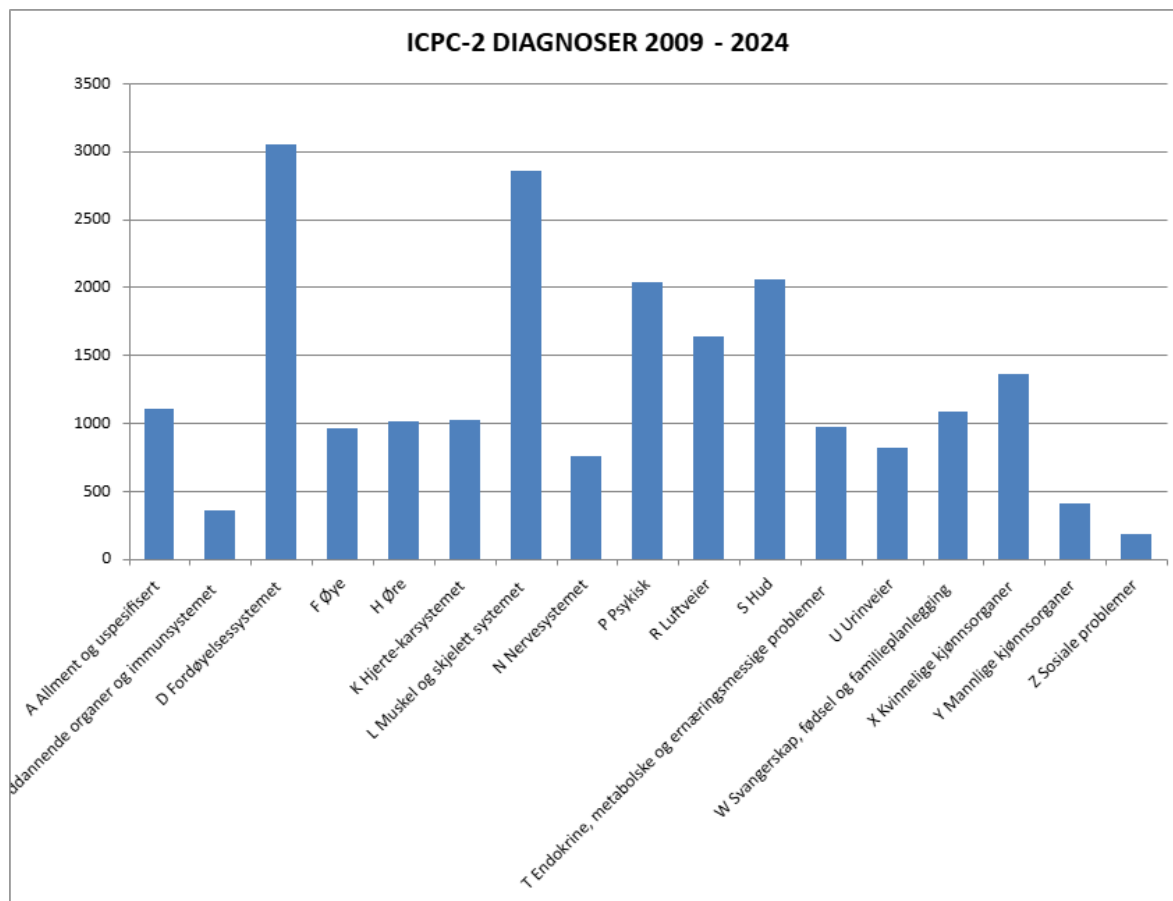
I 2024 var aldersgruppe 45+ for første gang den største aldersgruppen Helsesenteret behandlet. En eldre pasientgruppe fører til andre helseutfordringer, f.eks. ser vi en øking i hjerte- og karsykdommer. Ni nye barn ble registret på Helsesenteret i 2024. Barn har rett til nødvendig helsehjelp, men har ikke rett til å stå på fastlegeliste, noe Helsesenteret gjentatte ganger har påpekt overfor myndighetene. På Helsesenteret veileder vi foreldre slik at barn kommer i kontakt med helsestasjon og blir kjent med legevakten, og vi sender henvendelser til bydel om at barn i bydelen er i behov av legehjelp.

Pasientene på Helsesenteret kom i 2024 fra 76 ulike land. Det er 18 flere enn i 2023. De største landgruppene var Romania, Etiopia, Iran, Irak, Somalia, Eritrea, Polen og Afghanistan. Andelen rumenske pasienter var 39%, og dermed den høyeste andel fra et enkeltland noensinne på Helsesenteret.

2.2 Helsebehov og tilbud

Helsesenteret har i 2024 gjennomført 2044 konsultasjoner, hvilket er 284 færre enn i 2023. Konsultasjonene er fordelt slik: somatisk helse 1634, psykisk helse 258, tannhelse 85, og konsultasjoner med sosionom 67.

Pasientene presenterte et variert helsebehov der det meste kunne behandles på primærhelsenivå. Helsesenteret bruker diagnosesystemet ICPC2. Leger, psykologer og jordmødrer satte til sammen 4136 diagnoser i 2024. Den største diagnosegruppen var *muskel og skjelett*, fulgt av *fordøyelsessystem*, *hud*, *psykisk helse*, *hjerter- karsystemet*, *øre*, *kvinnelige kjønnsorganer* og *allment og uspesifisert*. Under er oversikt over alle diagnoser siden Helsesenteret åpnet i 2009.

Helsesenteret sendte 217 henvisninger for pasienter som trengte helsehjelp i spesialisthelsetjenesten. 109 av disse handlet om behov som røntgen, CT, ultralyd og gastroskopi, og 104 var til spesialist. Fire av henvisningene gikk til DPS, hvorav tre fikk tilbud om behandling. En fikk først avslag, men senere et tilbud etter at Helsesenteret sendte inn klage. 12 av henvisningene ble avslått, hvorav kun én ble begrunnet med manglende helserettigheter. Helsesenteret har sammen med en pasient klaget inn et sykehus for brudd på taushetsplikt, og saken ligger nå hos Statsforvalteren som har opprettet tilsynssak. Helsesenteret har som tidligere år gjennomført en håndfull akuttinnleggelses. Antallet har altså ikke økt etter at Oslo Legevakt flyttet til Sinsen.

Betaling er en stor bekymring for pasientene, og mange kan kvie seg å oppsøke og/eller ta imot helsehjelp i frykt for store fakturaer. Helsesenteret fikk i 2024 hjulpet pasienter med å kreditere 363 pasientfakturaer fra spesialisthelsetjenesten på et totalbeløp på over 1.3 millioner kr.

Helsesenteret har i 2024 kunnet tilby pasienter med sammensatte behov avtaler hos en fast ansatt allmennlege én dag i uken. Vi har erfart at et slikt tilbud er med på å skape tillit, avdekke underliggende årsaker til helseproblemer, se sammenhenger og det bidrar generelt til bedre oppfølging. Tilbudet har redusert pasienters behov for å komme ofte på drop-in.

Tannproblemer er et hyppig helseproblem i pasientgruppen. Kirkens Bymisjon har i 2024 avviklet prosjektet «Tannlege på Hjul» da det viste seg å være svært krevende å drifte. Tannlegeressursen fra prosjektet har bidratt på Helsesenteret og muliggjort et bedre tannbehandlingstilbud. De fleste tannbehandlinger vi utførte i 2024 har vært akutte.

Papirløse migranter har svært begrensede sosiale rettigheter, hvilket fører til prekære situasjoner og behov. Helsesenteret ser blant annet konsekvenser av manglende botilbud, og av avviklingen av Kirkens Bymisjons prosjekt «V4». «V4» kunne tilby korttidsovernatting, blant annet for å avdekke helsebehov og tilrettelegge for behandling. Dagens «dyrtid» påvirker også våre pasienter og muligheten til å ta vare på egen helse. Reisekostnaden for å oppsøke helsehjelp er en av flere viktige, konkurrerende, prioriteringer for pasientene. Med hjelp av sosionomkonsultasjoner har vi kunnet bistå pasienter med for eksempel å utløse rettigheter og å oppsøke steder for mat, overnatting, juridisk hjelp og nettverk.

Helsesenteret har i 2024 startet opp igjen Brukerrådet. Brukerrådet gir verdifull informasjon, og er en arena for å involvere målgruppen i utviklingen av tjenestene og få innspill til arbeidet på senteret.

3. Helsesenteret som pådriver og kompetansesenter

Helsesenteret opplever en økt profesjonalisering av tilbudet, mer erfaring og ressurser har bidratt til større stabilitet, kontinuitet og kompetanse. Vi erfarer at vi i tillegg til å tilby behandling, i økende grad også får en rolle som kompetansesenter. I tillegg til å bistå pasienter, får vi hver uke henvendelser fra helsepersonell og andre som ønsker råd og veiledning i møte med pasientgruppen. Derfor har vi sammen med Røde Kors initiert et arbeid med å utvikle et E-læringskurs for helsepersonell. Vi mottar også mange forespørsler om å holde foredrag og forelesninger. Helsesenteret holdt 15 forelesninger på ulike studieprogram innenfor helse og sosialt arbeid i 2024. Vi deltar også i ulike nettverk og fora der vi bidrar til å sette søkelys på helsesituasjonen for papirløse migranter.

Det er stadig behov for økt kunnskap om ulike temaer knyttet til helsehjelp for papirløse migranter. Derfor samarbeider Helsesenteret med universitet, og vi har i 2024 tilrettelagt for flere studentkursjoner, studentpraksis innen psykologi, medisin og sykepleie samt forskning. En PhD studie om gravide papirløse ble ferdig i høst 2024¹ og en masterstudent har skrevet om pasienters kunnskap om sine helserettigheter. Funnen i studiene er alvorlige, og vi bruker dem for å bedre helsetilbudet og i vårt påvirkningsarbeid for økte helserettigheter. Vi har også revidert og oversatt våre rettighetsbrosjyrer, som del av arbeidet med å legge til rette for at papirløse migranter skal oppsøke og få helsehjelp².

Helsesenteret er et attraktivt sted å være frivillig, og får mange henvendelser fra personer som ønsker å bidra. De frivillige gjør en stor og viktig jobb, og er avgjørende for tilbudet. I tillegg er de ambassadører for pasientgruppen og tematikken utenfor Helsesenteret. Helsesenteret tilrettelegger, gir opplæring og støtte, tilbyr veiledning for frivillige, samt inviterer til fag- og sosiale samlinger.

I forbindelse med verdensdagen for mental helse arrangerte Helsesenteret sammen med Leger uten grenser et webinar om helsehjelp for papirløse migranter og mennesker på flukt. Årets tema «gi 7 min til noen per dag» traff godt for Helsesenteret. Vi erfarer at Helsesenteret er et humanitært rom for pasientene, et sted der de kommer for helsehjelp, men også for å bli sett, hørt og anerkjent som menneske.

Helsesenteret er med i et Nordisk nettverk av organisasjoner som jobber for helsehjelp til papirløse migranter og ansatte var på samling i Finland i 2024. Vi besøkte der et offentlig helsesenter som tilbyr primærhelsetjenester til papirløse barn og gravide og vi utvekslet erfaringer og jobbet med nordisk påvirkningsarbeid for helsehjelp til papirløse.

Målsetningen til Helsesenteret er at papirløse migranter får rett og tilgang til nødvendig helsehjelp i Norge. I 2024 har vi sendt inn minst 12 høringsinnspill innen helsefeltet, blant annet et til Helse- og omsorgsdepartementets gjennomgang av praktiseringen av papirløse migranternes helserettigheter. Mange ulike aktører sendte innspill til departementet, og vi venter med spenning på resultatet av gjennomgangen.

---

¹ [Svangerskapshjelp for irregulære migranter - Institutt for helse og samfunn](#)

² [Kirkens Bymisjon - Helsesenteret for papirløse migranter](#)

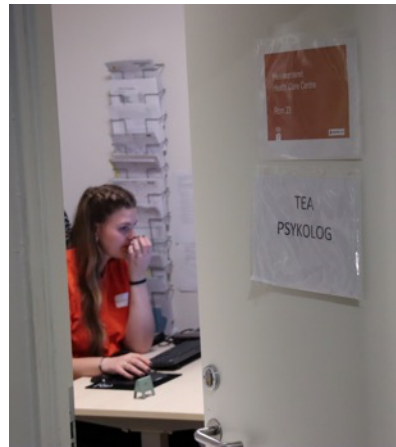
4. Bekymringer og veien videre

Helsesenteret ønsker som følge av erfaringer fra 2024 å sette søkelys på følgende:

- Allmennlegetjeneste. Dette er særlig viktig for barn og gravide. Ny forskning viser blant annet at gravide papirløse kommer senere til første svangerskapskontroll, er betydelig sykere når de oppsøker legevakt, og har seks ganger høyere forekomst av dødfødsel. Helsesenterets erfaringer viser at en fast allmennlegeressurs for pasienter blant annet har bidratt til å i større grad få tak i underliggende årsaker til helseproblemer, bedre regulert diabetes og økt etterlevelse i forhold til medisiner. Pasientene trenger allmennlege der de bor. Vi har pasienter fra hele Norge der mange hadde trengt å komme oftere til kontroller og behandling, men hindres av at de ikke har midler til reisen.
- Akutt tannbehandling. De fleste av Helsesenterets 85 tannkonsultasjoner i 2024 var akuttbehandling. Dessverre erfarer vi fortsatt at tilgang til akutt tannbehandling i det ordinære helsevesenet er svært lite tilgjengelig for papirløse migranter. Helsesenteret har fått økt håp etter at vårt innspill ble tatt med i ny NOU på tannhelse.
- Helsetilgang for personer med D-nummer. Helsesenteret opplever en økning i henvendelser fra personer med D-nummer som ikke tilhører målgruppen. Vi veileder dem videre til helsetilbud i Oslo kommune, men erfarer at flere rapporterer om barriere for å få time hos en lege, eller at de ikke har råd til konsultasjon og medisiner.
- Fakturering/betaling. Helsesenteret bruker mye tid på å kreditere fakturaer på pasientbehandling og trygge pasienter på å ta imot helsehjelp. Vi håper Helse- og omsorgsdepartementets gjennomgang konkluderer med at det må på plass en finansiell ordning for helsehjelpen til papirløse migranter.
- Unikt hjelpenummer. Det finnes i dag ikke et system som sikrer at pasienter uten personnummer eller d-nummer som kommer i kontakt med helsevesenet får et unikt hjelpenummer. En av Helsesenteret sine pasienter hadde 20 ulike journaler på ett sykehus. Helsesenteret erfarer at det er en trussel mot pasientsikkerheten ettersom duplikatjournaler fører til at viktig informasjon om pasientens helse går tapt, og det er ressurskrevende å få oversikt over pasientens ulike journaler. Vi anbefaler at det etableres unikt hjelpenummer for papirløse migranter som skal brukes i helsevesenet.
- Forpliktende vedtak. Helsesenteret har i 2024 vært i dialog med Oslo kommune og kommunale primærhelsetilbud med ønske om å være pådriver for at vedtaket fra 2023 om helsehjelp for papirløse migranter i kommunen skal settes ut i live. Helsesenteret er innvilget driftsmidler, men vi venter fortsatt på forpliktende løsninger i kommunal regi. Vi har foreslått at det i 2025 nedsettes en arbeidsgruppe som kan jobbe frem en bærekraftig løsning på helsehjelp for papirløse migranter i Oslo kommune.

Vi ønsker å takke alle 144 frivillige som bidratt på Helsesenteret i 2024. Dere har vært avgjørende for helsetilbudet på senteret og er viktige støttespillere i pådrivningsarbeidet med å sikre likeverdige helsetjenester til alle i Norge, uavhengig av juridisk status. Her følger noen bilder fra aktiviteten på Helsesenteret i 2025. Fotograf: Oslo Røde Kors.

Rom for alle

Helsesenteret for papirløse migranter, Oslo
Telefon 48 89 05 60

kirkensbymisjon.no/helsesenteret